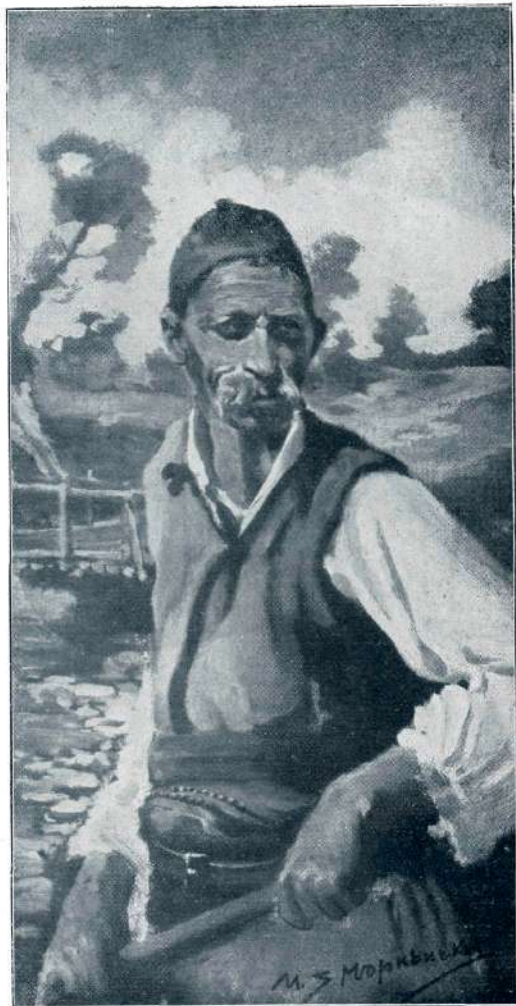

odgovor sta dala Pastor in Kraus, oziroma Semer, ki izhajata oba z edino pravega stališča, da je rešitve in odgovora iskati v dejstvu, da Disputa prednjači ostalim slikam, in sta prišla do navidez različnih, v resnici pa harmoničnih zaključkov. Rafael je simboliziral štiri duševne sile: teologijo, filozofijo, poezijo in pravosodje — trdi Pastor¹ — in sicer v odnošaju do vere in Cerkve. V ozki

J. V. MRKVIČKA: MACEDONEC.

zvezi z ostalo kulturo je zmagovala Cerkev in papeštvo, in to zvezo je hotel Rafael naslikati. V krščanskem duhu naj vodi cerkvena avtoriteta, od Boga postavljena, svetno znanje in ga tako varuje pred stranpotmi ter zablodami, in vodi do prave veličine. Idejo Cerkve in papeštva je hotel Rafael naslikati, ko v svojih slikah govori o vsem spoznanju in početju človeškem, ki

ga venča božje razodetje. Kraus pa izvaja,¹ da je Rafael naslikal v Cameri della Segnatura pot do gledanja božjega, da je Camera della Segnatura umetniško-dovršen odtis srednjeveške ideje o negativni pripravi na Kristusa, ideje, da je vse, kar je ustvarjenega, le odsev večnega in pot do njega, da nam torej mora biti vse le sredstvo v dosego večnega blaženstva, trajne bogupodobnosti, da naj vodi ves socialni red, vsa umetnost, vsa filozofija in tudi teologija do dosege vzvišenega realnega cilja.² Svoje izvajanje utemeljuje takole: Julij II. je hotel ovekovečiti celo vrsto idej, tako tudi idejo o vzgoji za Kristusa. To idejo je obdelal Michelangelo v Sikstini, a s tem še ni bila izčrpana, zakaj teologija pozna od svojega početka do danes dvojno pripravo na Kristusa, pozitivno in negativno. Dočim je pozitivno vzgajal za Kristusa stari testament (to je naslikal Michelangelo na stropu Sikstine), vodi negativno h Kristusu filozofija, tako so mislili sholastiki in enako renesansa, katoliški humanizem, ki je odpočetka zelo, pozneje z Aristotelom enako poudarjal Platona. Kakor so artes liberales priprava za filozofijo, tako vodi filozofija do Boga in do bogoznanja. Te ideje so takrat vladale v vzgoji in tako došle tudi na prestol sv. Petra, kjer so v Juliju II. dobile mecena. V te slike v Cameri della Segnatura je torej potekal sok iz srednjeveških teoloških enciklopedij in Rafael je s svojim čopičem in svojo bogato paletto izražal misli, ki so jih oznanjale knjige in umotvori po cerkvah in javnih prostorih. H koncu omenja še Danteja, ki je v svoji Divini Komediji prehodil do bogupodobnosti isto pot ko Rafael v Cameri della Segnatura.

To sta katoliški razlagi, ki se ju hočemo tudi okleniti, zakaj razentega, da sta eminentno katoliški, kakršna razlaga Camere della Segnatura mora biti zavoljo dejstva, da v renesanci katoliško življenje in prepričanje ni ponehalo,³ dopušča Krausova razlaga enotno umevanje Stanz in Vatikana sploh, kakor omenja Kraus sam⁴, kakršnega pojmovanja je pa tudi gotovo treba iskati pri Vatikenu, zakaj Julij II. ni bil malenkosten in je zato brez dvoma zasledoval tudi pri svojem mecenstvu višje cilje in smotre, ki jih je vse venčal en cilj, en smoter — poveljevanje katolicizmu. Prikloniti se pa hočemo obenem razlagi Pastorjevi in

¹ N. n. m. 403 ss.

² Sie (scl. Freske) sind eine köstliche Verherrlichung der gesamten Heilführung des Menschen auf natürlichem und geoffenbartem Wege, aber nicht in der mehr geschichtlichen Entwicklung wie in der Sixtinischen Kapelle, sondern in der philosophischen. N. n. m. 406.

³ Prim. Pastor, Gesch. d. Päpste, I., 41 ss. in 43 ss.

⁴ N. n. m. 408.

¹ Gesch. d. Päpste, III., 855 in 856.